

D A N S K E LANDSKABSARKITEKTER

Slots- og Kulturstyrelsen
Fejøgade 1
4800 Nykøbing Falster
post@slks.dk

Frederiksberg d. 11. december 2022

Høringsvar om fredning af Aarhus Universitet / Jour. nr.: 22/06693

Danske Landskabsarkitekter kan tilslutte sig fredningen af Aarhus Universitets selvstændige landskabsarkitektoniske værker ved Universitetsparken og Vennelystparken. Vi er enige i den overordnede beskrivelse i fredningsforslaget, men ønsker at fredningskendelsen er mere specifik mht. de fredningsmæssige værdier og deres lokalisering på en plan.

Der er tale om et værk med et enestående samspil mellem landskab og bygninger, som har vist sin styrke gennem udvikling, slid og nybygninger gennem næsten 100 år. Netop i denne sag har vi en sjælden mulighed for at gå til den oprindelige kilde. I bogen: "Haver Tanker og Arbejder" redegør C. Th. Sørensen ganske præcist for tankerne bag projektet, og giver os dermed en enestående mulighed for at fortsætte intentionen.

I fredningsforslagene beskrives parken mindre indgående end bygningerne. Det er bekymrende set fra et landskabsfagligt synspunkt, bl.a. fordi man risikerer, at fredningsbestemmelser bliver lagt ned over detailområder, der ingen fredningsværdi har og netop derfor bør kunne ændres. Vi mener, at kortgrundlaget og beskrivelsen er for simpelt et grundlag til at sikre fredningsværdierne fremadrettet og finder det usikkert, at fredningen ikke følges af bedre baggrundsmateriale.

"Forundersøgelse af de landskabsarkitektoniske værdier og udviklingsmuligheder i Aarhus Universitetspark og Vennelystparken"s registrering og stillingtagen til parkens fredningsværdier kan danne grundlag for fredningskendelsen. Vi henviser til denne forundersøgelse og anbefaler, at man følger de meget væsentlige vurderinger, som kommer til udtryk her. Denne forundersøgelse burde have været en del af høringen, da der lægges op til løsninger og pleje, der vil påvirke parkens udtryk.

Udover den overordnede beskrivelse i fredningsforslaget, har vi nogle elementer, der ønskes særligt fokus på ved fredningen.

Om egne.

De såede egne er endnu unge træer, 90 år er ingen alder for et egetræ, og en foryngelse af bestanden er ikke aktuell. Men der, hvor der af en eller anden grund er behov for at tilføje nye træer, bør det ske ved såning i udsparede bede, som C. Th. Sørensen beskriver i sin tekst. Hvor der nu er indplantet unge, højstammede egne, bør disse fjernes og nye fremelskes igen på den oprindelige måde. Det giver de smukkeste træer, i lighed med de eksisterende. Det giver også en mulighed for at følge det historiske spor og en sjælden chance for på langt sigt at sammenligne træer i forskellige aldre. Egene er først nu blevet kønsmodne og kan med egne agern indgå i foryngelsen.

Danske Landskabsarkitekter

Peter Bangs Vej 30 - 2000 Frederiksberg - Tlf: 3332 2354
www.landskabsarkitekter.dk - dl@landskabsarkitekter.dk

D A N S K E LANDSKABSARKITEKTER

Om sigtelinjerne.

Egenes kroner vokser ind i de oprindelige sigtelinjer med deres størrelse og former. Sigtelinjerne er fortsat relevante og skal fastholdes men træernes værdi bør prioriteres fremfor kig fra bygning til bygning. Allerede i forbindelse med fredningen bør sigtelinjerne kortlægges. Det findes en række forskellige kort med sigtelinjer. Efter vores mening er de mest relevante sigtelinjerne fra C. F. Møllers materiale fra 1978. De understøtter fredningsværdierne bedst og bør være udgangspunktet.

Om sti og trappe ved Friluftsscenen.

Mødet mellem Aulabygningens høje mur og morænedalens blide landskab er det magiske sted i parken. Her begynder fortællingen om kilden, der springer ud under bygningen, og om bækkens løb ned gennem den grønne dal. Med friluftsscenenes oprindelige udformning forenedes bygning og landskab sublimt. Men magien eksisterer ikke i øjeblikket, fordi en overordentlig klodset, uskøn sti og trappe er ført hen over græsset og op mellem scenens siddepladser og den høje mur.

En fredning må nødvendigvis forudsætte en ændring af dette forløb. Dersom sti og trappe opretholdes, må stien udføres som en armering af græsset, og trappen indgå præcist i friluftsscenenens geometri, som det kan opleves ved andre af C. Th. Sørensens amfiteatre.

Om vandløbet.

Med udspring fra en kilde løber vandet under jorden til en kampestens klædt rende med trin.

Kildens udspring bag den lave, halvrunde mur kunne tydeliggøres med beplantning. Her har tidligere været en højere vandstand og beplantning indenfor halvmuren.

Vandløbets simple niveauspring og kantning gør, at vandløbet kan ses og opleves forskelligt i parken uden at græsfladen brydes. Denne diskrete markering af vandløbet skal fastholdes, der skal ikke åbnes yderligere op. Et forslag som at landskabeliggøre den ved at fjerne sten og lave naturlige bredder, er ikke en løsning her.

Om muret terræninventar.

De særegne runde former er unikke og skal fortsat bruges til større elementer af terræninventar. Ny-tænkninger som glaserede sten er en udsmykning, der ikke svarer til hvad ellers er brugt i parken og bør ikke efterfølges.

Om klatreplanterne.

Udtrykket med vedbend og rådhusvin på bevidst udvalgte bygningerne skal bestå og indtænkes ved nye bygninger, dels hvor klatreplanter styrker udtrykket, dels for at de kan få passende vækstforhold.

Om vejforløb.

Igen med henvisning til C. Th. Sørensens tekst, kunne Victor Albecks Vej "nedklassificeres", så den fik en mere parklignende udformning på strækningen gennem parken, uden kantsten og traditionelt vejudstyr. Ligeledes er Vennelyst Boulevard et meget udflydende, stort, lyst rum, der udviser den ønskede sammenhæng mellem morænedalen og Vennelystparken.

I forbindelse med parkering ved Naturhistorisk Museum og ved C. F. Møllers Alle er der ligeledes problemer. Skråningen ved museet har en unaturlig form og begge steder mangler i den grad formidlene egetræer.

Danske Landskabsarkitekter

Peter Bangs Vej 30 - 2000 Frederiksberg - Tlf: 3332 2354

www.landskabsarkitekter.dk - dl@landskabsarkitekter.dk

D A N S K E LANDSKABSARKITEKTER

Om bygningernes møde med terrænet.

Bygningernes møde med terrænet har en særlig karakter i parken. De står – som vokset op af terrænet – med større træer tæt på husene. Da ikke alle bygninger forventes fredet, skal landskabsfredningen indeholde beskrivelse af kommende bygningers møde med landskabet, hvordan sokkeldetaljer løses, så bygninger fortsat møder landskabet med en sammenhængende facade uden tydelig sokkel.

Ved kommende byggerier, bør man også sikre, at mødet med terrænet bearbejdes på en måde så beplantning fortsat er muligt, da underliggende kældre kan umuliggøre store trævækst.

Om biodiversitet.

Aarhus Universitets egne planer for biodiversitet er stedvist problematiske ~~interessante~~. Da parken blev skabt, var græsklipning en bekostelig opgave og udsætning af får blev brugt som landskabspleje. Brugen af parken er dog ændret og får vurderes ikke at være aktuelt længere.

Vi forventer, at fredningsværdierne vil vægte højere end ønsket om biodiversitet da vi er bekymrede for at partier med langt, uklippet græs, kan sløre morænelandets terrænform og medføre uønsket vækst af f.eks. tidsler i opholdsplænerne.

Derfor bør Slots- og Kulturstyrelsen have ekstra fokus på dette ved det kommende arbejde med udarbejdelse af langsigtede drifts- og plejeplaner for parkerne.

Tidligere have parken en arbejdsgruppe, der årligt besøgte stedet for at vurdere drift og pleje. Arbejdsgruppen bestod af personer fra universitetet, kommunen og faglige rådgivere. Et sådan udvalg kunne med fordel genetableres for at sikre et løbende kompetent faglig tilsyn med udvikling, drift og pleje.

Såfremt Slots- og Kulturstyrelsen er interesseret, medvirker Danske Landskabsarkitekter gerne i en videre proces.

Med venlig hilsen

Martin Hedevang Andersen
Formand Danske Landskabsarkitekter

Sonja Poll

Landskabsarkitekt MDL
Landskabsarkitekternes Tænketank

Danske Landskabsarkitekter

Peter Bangs Vej 30 - 2000 Frederiksberg - Tlf: 3332 2354
www.landskabsarkitekter.dk - dl@landskabsarkitekter.dk